

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

Κάθμεν Καρμεντόιτα. Γυναίκα άσχημη δέν υπάρχει. Ποιήματα μόνον υπάρχουν. Θαυμάζομεν έν τούτοις και περιμένομεν ανάλογα τής ευγενικής ψυχής σας. Θά γίνουν. Δέν μπορεί παρά νά γίνουν. Διά τά λοιπά βλέπετε Χωρίς Γραμματόσημο.

Καλά σχετικώς αυτή τη φορά Φλοΐσβε. Διόρθωσε έβδομον τετράστιχον, σφιγμένο, βεβιασμένο! Σπίθα στη σιάχτη έγκρίνεται. Πρόσεξε την έννοια λιγάκι. Λ. Δαμ. στην τετάρτη στροφή μπερδεύεται. Τό άλλο, καλό. Έγκρίνεται. Εύγενική ή προς τόν Μπετόβεν αφιέρωσις σας και ένδεικτική ψυχής μουσολήπτου ή εις έλευθερον στίχον έντέλεισι καλή κ. Άντ. Τό Για τά λεφτά — πανάθεμά τα! — μπορούμε νά πούμε πώς είνε ένα καλό σχέδιο για νά γίνη διηγηματάκι καλό... Άλλά δέν έγινε κ. Δ. Θ. Ξαναπιαστήτέ το λοιπόν. Έτσι, ως άριστον πεζογράφημα είνε καλό. Δόστε του μιά μικρή ύποθεσούλα. Κάτι νά συμβαίη με τά πρόσωπα. Δέν άρκει μόνον ή Άμλέτιος ένάτενις των πραγμάτων. Ν. Γ. Μ. Κύτταξέ το μόνος σου τυπωμένο, και θά πεισθής, βτι ο Θεός δέν τό θέλει αυτό τόν κακό νά γίνη.

Στά πεύκα τά βαθύσνια νά πλέξομεν ειδύλλιο στη φλέβα την λευκήν
νά σε φιλήσω με στοργή στο δίπλανό τό σπήλιο
με την Θεού ευχήν.

Έν τούτοις θά γράψης, με την ευχή του Θεού!
Φ. Άνθ. Ίδού τί θά σου πούμε. Νά αποφύγης την άγωνιώδη αυτήν διατύπωσιν και εκδήλωσιν αισθημάτων. Παλαμής και Γκόλφης τόκαμαν αυτό. Άλλά θέλει προηγουμένη άσχησιν. Θέλει νά γίνης πρώτα κ' έπειτα δοκιμάξεις κι' αυτό τό είδος όταν θ' αποφύγης στίχους σάν κι' αυτόν.

Συ γελάς
σαρκαστά
κτυπητά
και μιλάς
πάντα σ' άλλο(ν) μιλάς
και για μένα
διότι
σιωπής
μαχαίρες
φαρμακείες
μου τραβάς.

Μας συγχωρείς αν σου τραβήξαμε κ' έμετες άλλη μία. Άλλά πρό παντός ειλικρίνεια. Τά λούλουδα άφελή, είνε καλλίτερα!

Κ. Φλοΐσβ. Η μετάφρασίς σας του Δημιού μής εστάλη άτελείωτη. Ίσως νά χάθηκε... τό τέλος!

Κ. Βασ. Στεφ. Τά τραγούδια σας, ευγενικώτατα και ποιητικής ψυχής ένδηλώσις, έλήφθησαν. Είνε πολύ καλά και έγκρίνονται μετά χάρας. Ό,τι και νά κάνη κανείς άμα έχει τη φλέβα, θά φανή. Έδώ γράφουμε όλοι. Συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, νομάρχαι, δικαστικοί και πρωθυπουργοί. Κανείς δέν έμεινε πού νά μη γράψη στίχους δι' ο και ο ύποφαινόμενος άρχίσας νά γράψη στά έξήντα χρόνια σάς σφίγγει τό χέρι! Έγκρίνει και θά τά δημοσιεύσιν. Κύριε Ε. Φ. Έχετε νά πητε πολλά πράγματα. Πρέπει νά γυμνασθήτε πώς θά τά πητε. Είνε άμαρτία νά έχετε πνοήν ένός Chopin και νά προσπαθήτε νά την αποδώσετε στους άλλους πίνοντες μπουζούκι με δύο χορδές. Άκόμη περιττούλλαβοι υπάρχουν, στίς Σκλάβες ψυχές, έλευθερωστέ της και θά γίνουν πολύ καλές. Φίλε μου Κανελ. μην επιμένης νά μής στέλλης χρονογράφημα Sui generis και γυμνάσματα. Δέν έγκρίνονται άκόμη. Πρέπει νά λάβουν τό βάπτισμα της τέχνης. Και τό χρονογράφημα τό ταπεινόν έχει κι' αυτό την τέχνη του. Έν τούτοις άφρό τό και πεζογράφε έλευτέρως. Κ. Ζήριαν. Τό έπεισόδιον δύναται νά γραφή εις έφημερίδα. Έδώ προσπαθούμε κάπως λογοτεχνικώτερα νά είνε τά πρώτα βήματα των έκτακτων συνεργατών μας και όχι δημοσιογραφικά. Τούτέστιν όλίγη τέχνη και ταλέντο αν υπάρχη. Άν δέν υπάρχη... θέατε ρίγανην. Δέν τό λέγομε διά νά σάς άπελπίσωμεν. Άλλά διά νά σάς χωρίσωμεν τά είδη.

Τι θυμώνεις Κύριε, και μής βρίζεις; Νομίζεις βτι έμετες δέν ησανάνθημεν έρωτα εις τό ρεύμα τής ζωής μας; Δέν έδωρήσαμεν ούχ ήττον απαραίτητον νά τόν κάμωμεν στίχον και νά τόν στείλωμε εις περιοδικόν του όποιον ο άρχισυντάκτης είνε άπαιτητικός τόσον ώστε νά μη δέχεται συμβιβασμούς,

ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

ΤΑ ΡΗΜΑΔΙΑ

Άς πάρουμε τόν άνηφορικό δρομάκο κι' άφού άνεβούμε και τά λιγοστά γλυστερά άπό πατήματα γενεών σκαλάκια, άς σταματήσουμε μπροστά στο μικρό γωνιακό σπιτάκι. Δυό κυπαρίσσια, σά φρουροί, τό συντροφεύουν άπ' την πίσω μεριά προς τό μικρό του περβολάκι σπαθίζουν ψηλά τό γαλάζιο φόντο του ούρανού κ' οι κορφοϋλες, με την παραμικρή πνοή του άνοιξιάνικου άνάλαφρου άνέμου, πού έρχεται μυρωμένος μακριά άπ' τά πράσινα χωράφια φέροντας παρξένες και συνταρακτικές ευωδίες, σειούνται και λυγίζουν και γέρνουν συμπονετικά προς τη χαμηλή σκεπή του, σάν κάτι ιά θέλουν νά τής πούν, και κάτι νά πάρουν άπ' τη δική της την ιστορία.

Άς μιλήσουμε λιγάκι με τ' άνηφα: Μιλās μαζί τους με τη σιγή, με τη σιωπή, με σφραγισμένα χείλια. Τότε σου μιλούν με τά όλα τους, και δέ μένει μυστικό τους πού νά μη τό μάθης. Έξαφνα, τό μικρό μπαλκονάκι τό ξύλινο με την ξερή και σκονισμένη κληματαριά λείει, πώς... μιά φορά κ' είναν καιρό, μιά κόρη με μακρινές πλεξίδες καθισμένη σε χαμηλό σκαμνάκι, κένταγε και πλούμιζε και τότε πότε έρριχνε ματιές στ' άντικρινό κατηλειό, πού καθισμένη μιά παρέα Σαββατόβραδο τσογγύριζε τά ποιηράκια... «Γιά τά δυό σου μαύρα μάτια και τά όλόχρυσα μαλλιά» Κ' οι γριλλίες ή κρεμύμενες του μικρού παραθυριού κουβεντιάσουν κι' αυτές πώς άπό μέσα φώναζε μιά φωνή ξαφνικά.

— Έμπα μέσα σου λέω!

— Τώρα καλές μάννα! Έγώ χαμηλά κυττάζω

όπως αυτόν π. δ. χ.

Μοί δίδεις φίλιον έν;
καρδιαν διατί έχεις σκληράν;
ας μην είναι και κανέν
τούλάχιστον όλιγην χαράν

και μεγάλην συμφοράν, δι' ήμās κ. Γουρ. διά ταύτα και σάς χαιρετώμεν.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΑΛΒΕΡΤΟΥ ΝΤΥΡΕΡ. — Η Θεία οικογένεια έν Αιγύπτω.
[Ξυλογραφία]

κατά τό περβολάκι τί φταίω γώ κι' αν τραγουδούν
Θέλετε νά μάθετε τί λείει και μιά γειρμένη καμινάδα χορταριασμένη, μαυρισμένη στην κορφή, έτοιμη νά σωριασθή, και νάπέση, και νά χαλάση την χτισμένη στη ρίζα της χελιδονοφωλιά, πριν προφθάσουν νά τη βρουνε στο γύρισμά τους πάλι οι παλαιοί της γνώριμοι;

— Κύτταξε τόν καπνό μου πού βγαίνει άκόμα λιγοστός και σκορπιέται και πάει μακριά νά σβύση, πάει νά χοιρετήση όλες τις ψυχές εκείνων πού μαζεμένοι κάτω στο παραγώνι, τάλεξαν και γελοούσανε, και κλαίγανε, και χαιρόντουσαν και πενθούσαν και μοιρολογούσαν. Όλη τους ή ζωή, σάν τό καπνό μου βγήκε, διαλύθηκε, έσβυσε, και πάει ψηλά. Ποσοι τόν είδαν άπό μακριά, γιά παρηγορία; Πού βρίσκονται, μη ρωτάς.

Μιλούν τά άθλια τά ρημάδια, μιλούν κι' αν δέν τους κόψης τό βήχα, έχουν διάθεσι νά σου πούνε πράματα πού δέν τά είχε ιδή άλλος κανείς, παρά μονάχα αυτά με τά άύλα μάτια τους και με την περίεργη ψυχή τους.

— Έχουν και ψυχή παιδάκι μου: Μην τά τηράς έτσι ντουβάρια, και πάτερα, και κεραμίδια, έχουνε και ψυχούλα σόν να ήτανε ζωντανά. Ζωντανό είνε κι' αυτά. Άμ' τί θαρρείς;

Αυτά μου είπε, καθώς άφηρημένος κύτταξα ψηλά όλα τά ρημάδια εκεί όλογορα στην πλαγιά της Άκροπόλεως, μιά γρηούλα καθισμένη στο μαρμαρένιο σκαλάκι της όξώπορτας. Δέν έβλεπε καλά, μά έβλεπε κι' αυτή φαίνεται με τά μάτια εκείνα πού δέ φαίνονται με τά μάτια εκείνα πού βλέπουμε όλοι, όταν δέν μεταχειριζόμαστε τ' άλλα, πού είνε περιττά πολλές φορές και στίς περισσότερες περιστάσεις όλότελα ένοχλητικά.

Τά ρημάδια, τά ζωντανά της γερόντισσας μ' άρέσει περνώντας τώρα τελευταία νά τά βλέπω, νά τά χαιρετώ και νά τ' άποχαιρετώ.

Σέ λίγο θ' άρχισή νά χτυπά ή άλύπητα ή βαρειά, τό μικούνι, και ο κασμάς. Τό φτιάρι θά φορτώνη και τά καμίνια και τά κόρρα θά φέρουν κομμάτι-κομμάτι νά πετάξουν μακριά και νά έξαφανίσουν μιά ζωή όλάκαιρη στοιχειωμένη τόσα χρόνια μαζί τους.

Έδώ θά γίνη κάτι παρξένος, κάτι πού άντιβίνει στους φυσικούς νόμους και στη σειρά των πραγμάτων. Πάνε τά παλιά και τά ρημάδια! Ποιός λείει τό έναντίον. Νά πάνε στο καλό αλλά στη θέσι τους, περιμένεις πάντα νά ιδής νά ξεπεταχτή νέα ζωή, άπάνω στο υπάραν, στο παρελθόν; Ζωή άπό τό θάνατο, όρη μ' έμένα άπό τη σπαίλα, ένα λουλουδάκι άπάνω άπό την άποσύνθεσι, τη διάλυσι, την πτωμαίην.

Έτούτη ή γή μας όμως έχει μερικά χαρίσματα παρξένα παρμένα άπό τη Μοΐρα της. Νά πεθαίνη και νά χάνεται ή ζωή, και στη θέσι της νά βγαίνουν τάφοι.

— Τά γκρεμίζουν παιδάκι μου. Μήγαρις θά βγούνε καινούρια στη θέσι τους; Μνήματα θέλουν νά βγάλουν. Νά τό ίδιο σάν νά πεθάνω γώ κι' άντι νά μείνη ή άγγονούλα μου πίσω — νά τη χαιρόσαστε — νά ξαναβγαίνη στη ζωή ή μακαρίτισσα ή βάβω μου! Κύριε έλέησον!

Έστω κ' έγώ μήπως έχει και δική ή γερόντισσα! ΛΑΥΡΑΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Κους Ν. Μαρην — Ηράκλειον Κρήτης. — Άπαντητική έπιστολή μας άπό 18ης Μαρτίου έπεστράφη την 27ην με την έπιστημωσιν: «Άγνωστος». Δ. Ίω. — Ένταύθα. — Δεχόμεθα ευχαρίστως συνδρομήτας διά τόμους χρυσόδετας προς 100 δραχμές κατά μήνα. Δύνασθε νά έπωφεληθήτε της ευκαιρίας ταύτης — Κους Σ. Παπακωνσταντίνου, καθηγητήν Αμφιλοχίαν. — Έλάβομεν και σάς ευχαριστούμεν θερμότατα. — Απομάχον Έμποροπλοίαρχον. — Κέοκυραν. Ο συντάκτης των άρθρων σάς ευχαριστεί και λυπείται διότι δέν έπογράψατε διά νά σάς ευχαρίστησιν και δι' έπιστολής του. — Κ. Α. Ναι: προς δρχ. 5 έκαστον. — Κάθμεν Τό κάλυμμα του σ' έμμεν δρχ. 50 πλέον Ταχικά 430. Κάλυμμα περιοδικού χωριστά δέν έχομεν. Χρυσωτικά δρχ. 10 κατά τόμον.

Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

Ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Περιλά, ἡ περιλαμβάνουσα δεκάδας ἀπόμεινον τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἔφερον εἰς τὴν μνήμην μου τὴν ἐκεῖ διαμονήν μου, ἀλλὰ μοῦ προεκάλεσεν καὶ ἄλλας ἀναμνήσεις ἐπισκέψεών μου εἰς ἄλλας ἱερὰς περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος.

Μίαν ἡλιόλουστον ἑσπρινὴν πρωΐαν μίᾳ ὁμῶς φίλων μετέβην εἰς τὴν Καλαμπάκην. Εἰς τὴν πολίτην αὐτὴν καταλήγει ὁ Θεσσαλικὸς σιδηροδρόμος [διερχόμενος ἐκτεταμένην πεδιάδα. Καὶ ἡ πεδιάς αὕτη, ὅπως ὅλη ἡ πεδινὴ Θεσσαλία, παρουσιάζει τὸ αὐτὸ μονότονον θέαμα. Ἐπὶ μίαν δολοκλήρον ὥραν καθ' ἣν διασχίζει αὐτὴν ὁ σιδηροδρόμος ἐκτείνονται ἀγροὶ καὶ προκύπτουν μικρὰ χωρία. Ἀλλ' ἐπ' ὅσον πλησιάζει τις εἰς τὰ ὄρη ἢ σκηνογραφία ἀλλάσκει. Διαγελοῦν εὐθαλεῖς κήποι, θροοὶν πυκνὰ δάση συκαμινῶν καὶ κυρτοτάλιννα ὕδατα, σχηματίζοντα μικροὺς καταράκτας, πογγέοντα δὲ δροσερὰ μεδιόματα τῆς σφριγώσης βλαστήσεως. Ἡ πεδιάς ἐξαφανίζεται καὶ δὲν φαίνονται πλέον τὰ σιγινῶν τῶν Καραγκούνδων. Βλάστουν μόνον ἀκόλαστοι, γραφικοὶ λοφίσκοι ποικίλων σχημάτων διαγράφοντα ἐκθαλρυνόντες τὰς αἰσθήσεις μὲ τὴν ἁρμονίαν τῶν.

Ἡ θέα τῶν κελυφίζοντων οὐρανὸν πλέκει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὁδοποιοῦ τρυφερὰ εἰδύλλια. Χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ κανεὶς ἐνθυμεῖται τὰ βοσκοτικὰ ποιήματα τοῦ Θεοκρίτου καὶ τοῦ Μόσχου. Ἀλλ' ἡ εἰδυλλιακή φῶσις μετὰ μικρὸν ἐξαφανίζεται καὶ ἐμφανίζονται ἀποτόμως οἱ ὄψοι αἰ βράχοι τῶν Μετεώρων, κατόπι τῶν ὁποίων ἐγγεῖται ἡ Καλαμπάκη. Τὴν αἰθρὴν τὴν ὁποίαν προκαλοῦν οἱ ἀλλόκοτοι ἐκείνοι βράχοι τὴν βλέπει κανεὶς ἀποτυπωμένην εἰς τὰ συσφιγμένα, τὰ οὕτως εἰπεῖν πετρόμορφα, σπῖτια τῆς Καλαμπάκας, τὰ ὅποια φαίνονται κατὰ ἀπὸ τοὺς δρόκοντες ἐκείνους συμμαζεσθέντα σὰν πουλιὰ εἰς ὥραν καταγινόμενα.

Τὸ θέαμα εἶνε τὸ ὄντι καταπληκτικὸν καὶ κυριεῖται διὰ τὰς αἰσθήσεις. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις τοὺς βράχους ἐκείνους χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ, οὔτε καὶ διὰ τὸν ἴδῃ δύναται νὰ ἀπεικονίσῃ τὰ αἰσθητὰ τὰ ὅποια τὸν κυριεύουν. Πῶς νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς τὴν φοικίαν τὴν διατρέχουσαν ὅλον τὸ σῶμα τῶν, τὸ δὲος ὅπου καταλαμβάνει τὴν διάνοιαν, τὴν φαιδρότητα τὴν προκαλομένην ὅταν βλέπει διαπυρρῶς παραδόξως, ἀλλόκοτος, παρόφρονες, ὀνειρώδεις ὡς φαντάσματα, ὡς ἄρκτους, ὡς καρδιναλίους, ὡς ἀετούς, ὡς μύτρας ἐπισκόπων, ὡς σκαδία ἱπποτῶν, ὡς παμμεγέθυ ἀνὰ στρουθοκαμήλων, κλαδιούτους ὡς δένδρα, ἀνιάμλους ὡς σταλακτίτιδας, εἰς ἕνα συμφυρῶνον παρόφρονα, ὅλους ἐκείνους τοὺς βράχους, ὅποια κοσμοῖς πόδας ὑψηλοῦς, οἷτις σιαλῶν τὴν πτωχὴν πολίτην.

Ἡ μικρὰ Καλαμπάκη ἔχει τὴν ἀμφίβολον ἐπαναστατικὴν ἱστορίαν της τοῦ 1854, ὅτε ὁ Χρηστόδουλος Χατζηπέτρος καὶ ὁ Εὐδοτήριος Ράλλης ἐπὶ κεφαλῇς ἀνταρτῶν ἐξήγγισαν τὰ μέρη ἐκείνα κατὰ τῆς ὁδοματικῆς ἀποκαταστάσεως. Οἱ ἀσυντακτοὶ ἐκείνοι ἀντάραχοι μὴ δυνάμενες νὰ ἀντισταθῶσι εἰς τὴν μεγάλην δύναμιν τοῦ τορνακοῦ στρατοῦ ὑπεχώρισαν καὶ διήλθον ἐκ νέου τὰ ἑλληνικὰ ὁ σύνορα. Ἐκεῖ ὁ Εὐδοτήριος Ράλλης ἀρῆκε τὴν περιφημὴν βαλάντιον ἐπὶ ἐρωτικῆς τοῦ ἀλλήλογραφίας, ἡ ὁποία τόσῃν συγκίνησιν ἐπροξένησεν εἰς μερικὰς κυρίας τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ ὑποχώρησις τῶν ἀνταρτῶν προεκάλεσε δεινοπαθήματα τῶν πτωχῶν κατοικῶν τῶν μερῶν ἐκείνων. Οἱ Τοῦρκοι ἀπορρομὴν ἐπιδιώκοντες ἐκακοποίησαν αὐτοὺς, μερικὸς ἐφόνευσαν καὶ ἄλλους ἠνάγκασαν νὰ τραποῦν εἰς τὰ ὄρη. Ἀλλὰ ἡ Καλαμπάκη ἀρβύεται καὶ δὲν προκαλεῖ καν τὴν προσοχήν. Τὸ μεγαλεῖον τῶν Μετεώρων ἐξουδετεροῖ πᾶσαν περὶ αὐτῆς ἐντύπωσιν.

Καὶ ὅμως δὲν στερεῖται αὕτη ἰδίῳ χαρακτήρῳ. Ἐκεῖ τὴν φυσιογνωμίαν της. Αἱ οὐκαὶ τῆς δόξαι, αἱ συνάψεις τῶν πολιτικῶν πλατάνων της, αἱ οἰκίαι τῆς ἐγγειομένης ἐπὶ ἀπορρωγῶν βράχων, αἱ ὁποῖαι φαίνονται ὡς νὰ κρέμονται ἀπὸ αὐτῶν, ἕνα σφολιόν ἐγεγερθὲν ὑπὸ τινος μοναχοῦ καὶ ὁ ἀρχαιότατος βυζαντινὸς της ναὸς ὁ τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μετὰ τὰς μαυριγμένες εἰκόνας του, παρέχουν μίαν ἰδιόρρυθμον εἰκόνα τὴν ὁποίαν δυσκόλως δύναται κανεὶς νὰ συναντήσῃ ἄλλωθι. Ὅταν μετῆρῃ εἰς ἐπισκεπὴν τοῦ ναοῦ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ δημότου τῆς Καλαμπάκας ἐμεινα κατὰπληκτος πρὸς μίαν παμμεγέθυς ἄγιογραφίαν, καταλαμβάνουσαν ὁλόκληρον τὸν πρόανον. Ἡ εἰκὼν αὕτη δὲν εἶνε ἀπὸ τὰς συνήθεις βυζαντινὰς τοιαύτας. Παριστῇ τὴν Δευτέραν Παροιστῆν καὶ ἔχει ἀβυσσαλέαν τὴν σφύλην. Εἰς αὐτὴν παριστάνει φλόγες, ὄψεις, δένδρα, μορφαὶ ἄνθρωποι, μορφαὶ δαιμόνια, ψυχὰ δικαίων, σῶματα ἀμαρτωλῶν, ἀπάγαντες, λείψαντες εἰς οὐς κολληθεῖ ἡ πίσσις, ὅλα δὲ ταῦτα ἀποτελοῦν ἐν σύμπλεγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἐκρέει ἡ τρομερὰ ἐκείνην ἡμέρα τῆς κρίσεως, ὡς τὴν ἐφαν-

τάσθησαν αἱ ἐξηρηθισμένοι ἀσκητικαὶ φαντασίαι, αἱ πληττόμεναι ἀπὸ τὰς παραδόξους ἀφηγήσεις τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων.

Τὸ διῶμα τοῦ ζωγράφου πηρέμενεν ἄγνωστον, τὸ μόνον δὲ ὅπου πιστοποιεῖται εἶνε ὅτι οὗτος ἦτο μοναχός, προσελθὼν ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος εἰς τὸν πίνακα αὐτὸν ἐναπέθεσε τὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις του καὶ ὅλην τὴν καλλιτεχνικὴν του φαντασίαν. Οὕτως ἡ εἰκὼν αὕτη ζωγραφίζει ἐν τῇ ἀσυνμετρίᾳ της, ἐν τῇ σκαλωδίᾳ τῆς σκηνογραφίας, ἐν τῇ τερατοδίᾳ τῆς παραστάσεως, τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τῶν χρόνων ἐκείνων, ὅτε οἱ βασιλεῖς τοῦ Βυζαντίου ἀντήλλασαν τὴν αὐτοκρατορικὴν δλουργίαν μὲ τὸ ταπεινὸν ράσος τοῦ καλογέρου. Ἡ εἰκὼν αὕτη, ἡ ὁποία ὡς ἔργον τέχνης δὲν εἶνε μεγάλου ἐνδιαφέροντος, ὅπως αἱ εἰκόνας τοῦ Πανσελήνου τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἔχει διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐλληνικῆς τέχνης μεγίστην σημασίαν διὰ τε τὸ μέγεθος τῆς συλλήψεως αὐτῆς καὶ διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν προσώπων τὰ ὅποια εἰκονίζονται εἰς αὐτήν.

Ὁ ναὸς τῆς Καλαμπάκας εἶνε τὸ σημαντικώτερον ἀντικείμενον αὐτῆς. Μνημεῖον ἐποχῆς πλήρους ἀμφιβολίας. Τὸν χαρακτήρα δὲ τῶν χρόνων ἐκείνων διασώζει εἰς τε τὸν ρυθμὸν καὶ τὸν διάκοσμον αὐτῆς τῇ τρισυστάτοσιν ἐκείνῃ βασιλικῇ. Ἀλλὰ διασώζει ἀκόμη καὶ δύο ἀρχαίους μαρμαρίνους κίονας πρασίνου χρώματος (verde antico), ὁμοῦς τῶν ὁποίων δὲν γνωρίζω ἀντίστοιχον ἀλλοθι τῆς Ἑλλάδος ὁ χρόνος. Ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν συνίσταμαι νὰ ἴδω αὐτοὺς. Οὐδεὶς μοῦ ἔτυπε νὰ ἴδω εἰς τὰ ποικίλα ταξιδία μου, ἄλλον μαρμαρίνου ἀμφοῖα, ἐγγειομένο εἰς τὸ κέντρον ναοῦ, ὅπως εἰς τὴν Καλαμπάκην. Εἶνε ὁ ἀμφοῖα τοῦ παρεμφερούς πρὸς τὸν ἀμφοῖα τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς περιγράφει αὐτὸν Παῦλος ὁ Σικανδριώτης.

Δύο κλίμακες ἀντικρίζουσαι ἀλλήλας φέρουσιν ἐπ' αὐτοῦ, τέσσαρες δὲ μαρμαρίνοι κίονες ὑποβάστασιν τὸν οὐρανόν, τοῦ ὁποῖου τὸ λευκὸν μαρμαρον ἦτο ἄξιον καλλιτέρας τύχης. Ἡ Καλαμπάκη ἐγγεῖται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἄλλοτε πόλεως Ἀλγινίου, ἡ ὁποία ἀναφέρεται συχνὰ εἰς τοὺς μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων πολέμους. Ὁ Καίσαρ ἐκεῖ ἤνωθι μετὰ τοῦ Διομήδους ἐχόμενος ἐξ Ἀπολλωνίας καὶ διευθυνόμενος εἰς Φάρσαλα, ὅπου συνηντήθη μετὰ τοῦ Πομπηίου τὴν 9 Αὐγούστου τοῦ 48 π. Χ. Χριστοῦ ἔτους. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα ἐκαλεῖτο ἡ Καλαμπάκη Σταγοί. Ἀλλ' ἐκ τῆς ἀρχαίας πόλεως οὐδὲν διασώζεται. Ἐπὶ τῶν ἐρευνῶν τῆς ἡγερότης ἡ σημερινὴ πολίτην, τῆς ὁποίας τὸ μόνον ἀξιωματικόν μνημεῖον εἶνε ἡ ἐκκλησία τὴν ὁποίαν ἀνέγειρον ἡδὴ, ἐγεγερθεῖσα κατὰ 840 ἔτος καὶ διασωζομένη ἀκόμη χωρὶς νὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν βλάβην ἐκ τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΝΙΝΙΤΗΣ

Χημικός τις διὰ νὰ πειράξῃ ἕνα θεολόγον τοῦ εἶπε: «δὲν θὰ ἀρίστα τὸ παιδί μου νὰ ἐπορεύετο θεολογῶν, ἐκτός μόνον ἐάν ἦτο ἀνίκαιος διὰ καθὲς ἄλλου» θεολόγος ἀπήντησεν: «ὦ πατήρ σὰς ὁμῶς φαίνεται δὲν εἶχε τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν μὲ σὰς».

Α. ΚΟΥΠΕΑΣ.—Κεφαλή κόρης
Γ' Ἰννεργράφου Μουσείου Λούβρου

Ἐνας ζωγράφος ἐκείσεως μεγάλῃν ἐπιδοσὶν εἰς τὴν τέχνην τὰς ἀρχαίας τοῦ Ἰσοῦ αἰῶνος καὶ ὁδὸς μίαν κατεσκευάσεν εἰς τὰς τάξεις τῶν ζωγράφων τῶν Βεσσαλίων.

ΛΟΥΛΟΥΔΟΚΟΣΜΟΣ

I. Ντάλια

Σὲ μιά μικρὴ τοῦ κήπου μου γωνιά, παρ' ἑμὲ ἀπ' τὸ βλέμμα τοῦ διαβῆτι, κρυμμένη ἀπὸ τὸ βάσανο τὸ μᾶτι ἀνθίζει ἡ Ντάλια κάθε μιά χρονιά...

Δὲν θέλει τὸ λουλούδι μου παλάτι, ζῆ δὲχως λύπη ἐδῶ στὴ σκοτεινιά, καὶ συντροφεύει τ' ἄλκα κλωνιά μόνον τὸ πλάνο χάιδμα τοῦ μπάτη...

II. Χρυσάνθεμο.

Τὸ γκριζο φῶς τοῦ κρύου δειλινῷ ἀντιπρὸς εἰς τὰ χρυσὰ τοῦ φύλλα κ' ἔταν τὴ φύσι δένει ἀνταρξίλα μόνον τὸ γέλιο στέκετ' ἐκείνου.

Γυμνὰ δαίμονες τὰ δέντρα σάπια φύλα καὶ κίτρινο εἶν' τὸ πλάι τοῦ βουνοῦ μ' αὐτὸ χαρίζει ἀκόμα τ' ἀγνοῦ τὸ μῦρο του, σὲ Ὁχτώβρη τὴ μυρτιά...

III. Κυλάμινο.

Τ' ἀγνὸ μου τὸ κυκλίνον ἀπαλὸ ἀνθίζει στοῦ βουνοῦ τ' ὠμορρο πλάι κ' ἐνῶ ἡ Πλάσι γύρω του τοῦ γελᾷ ἐκεῖνο ἀχνοροδίζει ντροπαλῶ.

Κ' ἔταν τὸ δαίλι γύρω του κυλάει πέρνει ἕνα χρώμα κόκκινον τρελλὸ λῆς καὶ βουτίζεται σ' ἄλκα γαλῶ, καὶ χιλία μῦρα τ' ἀνθί μου σκορπάει...

IV. Φραξία.

Ἄσπρο λουλούδι ἐφύτρωσε ἀπάλῃ ἔξωφτα πλάνα τῶν ὀνυχῶν χαλιδέμων Δροσῆς διαμάντια τῶν ὀνυχῶν στολισμένο, ἡ φραξία τῆς αὐτῆς, γλυκὴ γελᾷ...

Στὸ στήθος σου τὸ εἶδα χιτὶς θλιμμένο Μὲ δάκρυ ἀπ' τὴν καρδιά του νὰ κυλᾷ

Φτωχὸ λουλούδι ἐπόνεσε τρελλὰ κοντὰ της κ' ἔχεις γέμει μαρμαρίνο.

ΒΑΣΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝ.

ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ

Μεσάνυχτα, τ' ἀστέρι
Ἄπ' τοῦρανοῦ τὰ αἰθέρια
Γίγνουσιν ἑκαπὸ ἕνα φῶς,
Μεσάνυχτα, στὴ λύρα
Καὶ ὁ πόνος μου τριγύρα
Σκορπίζεται μοναχός.

Μεσάνυχτα, ἡ Γαλήνη
Κἄποιο μυστήριον χύνει
Κἄποια βαθεῖα ψυχία
Μεσάνυχτα, καὶ νοῦθω
Κἄποιο καινούργιον πόθο
Κἄποια κρυφὴ εὐτυχία

Μεσάνυχτα, καὶ γύρω
Σκορπὶς περίσσιον μῦρο
Ἡ μαγικὴ βραδιά
Μεσάνυχτα, καὶ μόνη
Φτερογυγες κρυφαπλύνει
Τοῦ Πο-η-τῆ ἡ καρδιά.

Ι. Γ. ΖΑΝΝΟΣ

Α Γ Α Π Η

Τὰ φτωχὰ μου στήθια πόσο Σ' ἀγαποῦνε
Μυστικά πὸς λυώνουν, ὅταν δὲν Σε ἴδωκε
Καὶ ἡ φτωχὴ ματιά μου μέσα σ' ἐλπιδὸς πλῆθι
Ὅταν Σ' ἀνικρύξῃ καὶ γελᾷ καὶ κλαίει.

Πόσον ἀγαπᾷ τὴν κρυφὴ τὴν ὥρα
Ποῦ ἐνοῦσα γὰρ Σένα νὰ πῶς σὺ τώρα
Καὶ θεὰν περὶνάω, ὠμῆ, μακριὰ Σου
Ἄλλον σὰν φωτιστὴ μιά γλυκεῖα ματιά Σου.

Θά'χω γιὰ θρησκεία καὶ ἱερὸ Εὐαγγέλιο
Τὴ γλυκεῖά Σου ὄψι, τὸ γλυκὸ σου γέλιο
Σ' ἀγαπᾷ καὶ νοῦθω πάντα νὰ με σέρῃ
Καὶ πὸς σιμά Σου τὴ χερὰ μου φερνεῖ.

Θὰ νὰ Σοῦ ἐτοιμάσω ζαφειρίνιον θρόνο
Γιὰ νὰ βασιλεύῃς σὺν τράνω μου πόνο
Καὶ θὰ νὰ περᾶνω, ὠμῆ, μακριὰ Σου
Ἄλλον σὰν φωτιστὴ μιά γλυκεῖα ματιά Σου.

Ι. Γ. ΖΑΝΝΟΣ

Η ΕΚΔΡΟΜΗ ΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΡΑΦΑΤ

Μία ἱστορικὴ πόλη. — Τὸ βραδεῖον τῶν δρομέων. — Κοινωνικὴ ἰσοπέδωσις πρὸ τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ. — 150 χιλιάδες προσκυνητῶν καὶ στρατιὰ ἀγγέλων. — Ἡ τελετὴ τῆς συγγνώμης.

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΟΥ ΣΩΚΡ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ

νοῦς, ὅταν ἔγει διὰ τοὺς χριστιανοὺς ὁ Γαλγοθάς.

Πόσοι καὶ πόσοι ἀτυχεῖς προσκυνηταὶ προσερχόμενοι ἀπὸ τὴν Περσίαν, Ἀφγανιστάν καὶ ἄλλας μακρινὰς χώρας καὶ δι' ἕνα ἢ ἄλλον λόγον καθυστερήσαντες, χάνουν τοὺς μαρτυρικοὺς κόπους καὶ τὰς πολυτελεῖας τοῦ ταλαιπωρίας των, διότι δὲν προσφάνουν νὰ παραβῶνται εἰς τὸ Ἀραφάτ, τὴν ἥν τοῦ μηνὸς «Σουλ-ἔλ-Χατῆ» καὶ εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς πατρίδας των, χωρὶς τὸ ζήλευν τοῦ χιτῆδος σαρῆ καὶ νὰ μείνουν εἰς τὴν Μέκκαν μείροι τοῦ ἐπομένου ἔτους πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀδριπτοῦ αὐτῆς διατυπώσεως,

«Καὶ εἶδον τὰ ὁστὰ τὰ γεγνημμένα καὶ εἶπον...»

Τὴν ἡμέραν τῆς ἐκεῖ ἐκδρομῆς μου ἡ προδιάταξις ἔλγε μετὰ τινος νομίζω ἐβδωμάδος οὐχ ἦτον ἡ πρὸ τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ ἀμύδης πεδιάς ἀπέτελε γρῆμικὸν τατόν θέαμα μὲ τὴν στρατιὰν τοὺς ἀλλοτρίους 20 χιλιάδων ἀνθρώπων, διατιόμενον ὑπὸ σκηνῶν καὶ ἐυλίας προαίχρους μαρμαρίνας καὶ περιεφρασμένων μὲ ἀλεξίλα, πάντων δὲ ἀναμεινόντων τὴν περὶ τὴν ἡμέραν τῆς ψυχωστέρου τελετῆς. Ἡ ἡμέρα αὕτη ὑποτίθεται εἶνε ἀκριβῶς ἐκείνη, πὸς ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Ἑῶα συναντήσαντες ἐδῶ, ὡς εἵπομεν, προστηχθήσαν καὶ ἡζώθησαν τῆς θείας συγγνώμης διὰ τὴν γνωστὴν ἁμαρτίαν των. Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Ἀραφάτ παρουσιάζεται τὸ ἀξιοσημείωτον φαινόμενον τῆς ἐξισώσεως τῶν ἀνθρώπων ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάσεων, τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ σκλάβου, τοῦ ἀριστοκράτου καὶ τοῦ ἀποφροῦ, τοῦ σοφοῦ καὶ τοῦ ἀγίου, τοῦ ληστέα καὶ τοῦ ἐναρέτου, διὰ τὴν ὁμοιότητα πάντων ἐμφανίσεως μὲ λευκὰ ἱχρόμα, ἀστέγως ἐν τῶν πλοσίων εἶνε μετὰ ἕνα καὶ τῶν πτωχῶν ἀπλὰ σινδὼναι τὴν ἐμαχίαν κα-

ΑΛΒΕΡΤΟΥ ΝΤΥΡΕΡ.—Οἱ τέσσαρες ἱππῶται
[Ζωγραφία Ἀποκάλυψις]

μποῦ, καὶ ἂν οἱ μὲν σιχίζονται ὑπὸ πολτελεῖς γυμναστικὰς σκηνάς, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι εἰς ἐλπίδα ἐκαστοῦ ὑπόστατα ἡ εἰς γύφτικα ταστήρια! ἡ μόνον εἰς τὸ ὑπαίθριον.

Εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ «Θροῦ τῆς εὐσπλαχνίας» (Ἀλ-ἔμπελ-ἔλ Ραμά), ὅπου νομιμαίνεται τὸ Ἀραφάτ, καὶ προσέρχεται μὲ τὴν ἰδίαν χαρμικὴν περιβολὴν καὶ μετῆς τοῦ Περν, ὁ καλὸς τῆς Μανσοῦρας, ὁ ἄγος τοῦ Χορασάν, ὁ ὄντας τοῦ Δαμασκῶ, ὁ σαλπὶς τοῦ Χαϊτερμαπά, ὁ ἱμάτης τῆς Βουχάρας, ὁ ἐπὶ τῆς Σομαλίας, ὁ μουεζίνης τοῦ Τουρκεστάν, ὁ ἐφέντης τῆς Σουρίας, ὁ σὺλεμᾶς τῆς Γιάβα, ὁ Γενγᾶς τῆς Ἀγκύρας, ὁ νιονῆς τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ δεσπότης τοῦ Σουδάν, ὁ καδὴς τῆς Ἐρζερούμ, ὁ μερβέλης τῆς Κόνιας, ὁ χαμῆλμασος τοῦ Γαλατῆ, ὁ χότζας τῆς Βισνίας, ὁ μεμετᾶς τῆς Κρήτης, ὁ σουλταναὶος τῆς Ζενζιμπάρ, ὁ σέ/ας, ὁ πασᾶς, ὁ χεδιβῆς, ὁ ἱππᾶς, ὁ παυσῶς καὶ οἱ «πιστοὶ» τοῦ κόσμου. Ὅσοι τῆς μεταβῶσις μου εἰς Μέκκαν μόνον οἱ διὰ Δεῦδα ἀποπολιτικῶς ἀνιχνύμενες προσκυνηταὶ καὶ διὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ Διεθνῶς ὑγειονομικοῦ τῆς

Δεῦδα, οὐ πρὸς τὰ 6 ἐκ Κ] πόλεως ὁμογενῆς ἀρχι-τρος κ. Ἰωάννου, ἀνιχνύοντες εἰς 90051 καὶ προή-χοντο ἀπὸ τῶν Ἰνδίας, τὸ Ἀφγανιστάν, τὴν Βουχάραν, τὴν Ρωσίαν, Ἰβάν, Κίνα, Περσίαν, Αἴγυπτον, Συ-ρίαν, Ἀνατολίαν, Ρουμέλιαν, Ἰράκ, Γεμενίαν, Ἀβρυσ-νίαν, Ζανζιμπάρ, Καδραμούτ, Μασκάτην, Βοσνίαν καὶ Νότιον Ἀφρικήν. Ἀλλ' εἰς αὐτοὺς δέον νὰ προστεθῶν καὶ οἱ διὰ ἑρᾶς σιδηροδρομικῶς μέρει Μεδίνας καὶ ἐκεῖθεν καμυλοβατικῶς ἐρχόμενοι Τούρκοι καὶ Σύριοι, καθὼς καὶ οἱ ἐκ Μεσοποταμίας καὶ πάσης γωνίας τῆς Ἀραβίας καταφθάνοντες μὲ καραβάνια, πλὴν τῶν γη-γενῶν τῆς Μέκκας. Ὅλοι αὐτοὶ ἀναβιβάζουν τὸν ἀριμὸν τῶν προσκυνητῶν τοῦ Ἀραφάτ τὴν ἥν τοῦ μηνὸς «Σουλ-ἔλ-Χατῆ» εἰς 150 χιλιάδας. Οἱ Ἀραβες πιστεύουν ὅτι ὁ ἀριμὸς τῶν ἀνθρώπων πὸς παρευ-ρίσκονται τὴν ῥηθῆσαν ἡμέραν εἰς τὸ «ὅρος τῆς Εὐσ-πλαχνίας» δὲν εἶνε ποτὲ ὀλιγώτερος τῶν 300 χιλιά-δων, διότι εἰς τοὺς κοινούς προσκυνητάς, προστίθενται καὶ στρατιὰ ἀγγέλων κατεργασμένων εἰς οὐρανὸν καὶ μεταμορφωμένων εἰς ἀνθρώπους μὲ λευκὰ ἱχρόμα. Πόσον δικαίως ζηλοῦται ἡ καμμένη Ἱερουσαλὴμ διὰ τὸν θρίαμβον τῆς Μέκκας...

Δυστυχῶς δὲν μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ παραμείνω ἐν τῇ νὰ τῷ φύμῳ καὶ ἐπανελθῶ εἰς τὸ Ἀραφάτ τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης τελετῆς, διότι καὶ αἱ ἐργασίαι μου δὲν μοῦ τὸ ἐπέτρεπον καὶ ἡ πρῆξις μου θὰ ἦτο πλῆτος τοῦ δέοντος τομῆος, ἀλλὰ καὶ διότι, ἐκτός τῆς ἐλλείψεως ἀνεσφάκτου στήθους, πρὸς ἀντιν καὶ ἀσφαλὴ διαμονὴν μου, διέτρεχον τὸν κίνδυνον ἀποθνήσκειν, καὶ εἶχον ἥδη προσβληθῇ ἀπὸ πυρετόν, δεδομένου ὅτι αἱ τόσαι μυριάδες προσκυνητῶν διακινῶνται ὡς ἀλλήλα, ὅπως ὁ καθεὶς δύναται, μὲ τρόφιμα πὸς φέρει ἐκαστοῦ μαζὶ τοῦ ἡ πὸς προμηθεύεται ἀπὸ τὰ κινετὰ ὑπαίθρια ρυπαρὰ ἰθα-γενῆ μαγειρεία καὶ παντοπωλεῖα, καὶ μεταβιβάζουν τὴν ἐκτεταμένην πεδιάδα τοῦ ἱεροῦ βουνοῦ, μὲ τὰ ἀποφῆγια, ἀπορριμματα καὶ τὰς παντοῦ εἰδους δυσώ-δεις ἀκαθαρσίας εἰς ἀπεραντὸν ἐστῆαν παντὸς μολύ-σματος. Οἱ ἀποθνήσκοντες καὶ ἐκίστην πρὸ ἐξάν-τλησιν, κακὴν διακινῶν καὶ ἥλανσι εἰς τὴν εἰρημένην πεδιάδα εἶνε τόσοι πολλοί, ὥστε ὑπάρχει εἰδικὸν πολυἀνθρώπων συνεργεῖον νεκροπατιῶν, πὸς περιέρχον-ται τοὺς κατὰλυσιμους καὶ φρονιτίζοντες διὰ τὸν ἄμεσον ἐνταφισμὸν ἐπὶ τόπου καὶ χωρὶς διατυπώσεως τῶν ἀποθνήσκοντων εἰς τὴν Ἑδέμ. Ὅταν μάλιστα αἱ πολι-τογραφημένοι εἰς τὴν Χετζῆζην γολέρα καὶ πανώλης κάμουν τὴν ἀπαράττητον ἐμφανίσιν των, μὲ τὰ διά-σημα δρέπανα των καὶ ἀρχίσουν τὸ μακάβριον ἔργον των, τότε τὸ Ἀραφάτ μεταβάλλεται εἰς κοιλίαν καυ-θμῶνος καὶ δὲν εὐρίσκει πλέον κανεὶς λυγρὰσμον τῶν θεριζομένων προσκυνητῶν. Ἡ συνάντησις τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Ἑῶας εἰς

ΑΠΟ ΟΤΙ ΔΙΑΒΑΖΩ

Ἡ Μισοεπιστήμη.—Ἀπὸ τὸν καιρὸ, πού καί στὸν τόπο μας, πρὸ πάντων τὰ τελευταῖα δεκαπέντε χρόνια, βλέπομε στὰ χέρια καὶ τὸν ἀπόφοιτον ἀκόμα τοῦ δημοτικοῦ σχολείου φυλλάδες μέσα στις ὁποῖες βρίσκουν ἀπλοποιημένα μὲ τὸ παραπάνω τὰ πορίσματα τῆς ἐπιστήμης, πού τὴν ἀντιπροσωπεύουν πάντοτε εἴτε καλοποιοῦνται συστηματικοί, ἢ καὶ ἐπιτάξει ὁρμητικοί ἀπὸ τὸν καιρὸ, πού κακομεταφρασμένα ἔργα ἐκλαϊκευτικά τῆς ἐπιστήμης εἶνε τὰ προτιμώμενα ἀναγνώσματα τὸν γνωστὸν τύπον τὸν μισομορφωμένον, οἱ ὁποῖοι πιστεύουν καὶ φαντοχέονται, πὼς κατέχουν πανέτοιμες λύσεις γιὰ ὅλα τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ κόσμου καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὰ πῶς δυσκολώματα καὶ πολυπλοκώτερα τὰ κοινωνικά, δὲν εἶνε μὴ φαίνεται ἀσκόπου νὰ δαεισθῶμε ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ καὶ μερικὲς κρίσεις τῆς ψυχολογικῆς ἐπιστήμης τόσο γιὰ τὴν ποιότητα, ὅσο καὶ γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς Μισο-πιστήμης αὐτῆς, ὅπως πολλὰ καλὰ τὴν ὀνομάζουν ἀπὸ τὴν ὁποία τροφοδοτεῖται τὸ πλῆθος τῶν μισομορφωμένων κ' ὁ κοσμήκη, πὺν δὲν εἶνε σὲ θέσι νὰ νιώσουν, ὅτι τὸ Σῆματ' εἶνε πολὺ μεγάλο, καὶ πολὺ φαρδύ, καὶ πολὺ πλάσιον, ὥστε νὰ μπορῇ νὰ κλεισθῇ στὸ ὁποιοδήποτε σχῆμα, πὺν πάντοτε θὰ τοῦ εἶνε πολὺ στενὸ, ἔνός συστήματος.

Κι' ὠφέλιμο, μὴ φαίνεται, ὅτι θὰ εἶνε τὸ νὰ παρουσιάζομε τὴν τύπῃν, πὺν παροικίαν, ἢ Τυχρόπασι αὐτῇ Ἐπιστήμῃ καὶ ἀκόμα καὶ τοὺς τύπους ἐκείνους, πὺν ἐπιζητοῦν τὴν ἐπιτόλαια μύθοσιν τῆς.

Σὲ κάθε περίστασι τὸ καλὸ, πὺν θὰ προκύψῃ ἀπὸ τὴν γνώσιν τῆς μορφῆς ἑνὸς κακοῦ, κ' ἀπὸ τὴν διάγνωση τὸν αἰτίων πὺν τὸ προκαλοῦν, κ' ἂν δὲν εἶνε ἀποτελεσματικὸ, ποτε δὲν εἶνε βλαβερὸ.

Γιατ' εἶνε βέβαιον, πὼς ἡ ἐπίδρασις τῆς τυχρό-πασης ἐπιστήμης γίνεται ἡ ἀπορρίψις κακοῦ, πὺν δὲν εἶνε οὕτως ἀσώματον, οὕτε ἀδιοπερφόρητον. Καὶ στὴν Εὐρώπῃ ἀπὸ χρόνια (καὶ σ' ἑμᾶς ἀπὸ τώρα καὶ πρὸς σὲ πολλὴν μεγαλύτερον βαθμὶν), ἡ πὺν μεγάλη δυσκολία, πὺν συναντᾷ ἡ κάθε σφαῖρα πρῶτοβουλία γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς κοινωνίας, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀναγωνιστικὴν ἐπίδρασι τῆς Μισο-ἐπιστήμης, ἡ ὁποία συνηθεύεται παρέχει τις πὺν ἐλκυστικὰς ὑποσχέσεις, διότι ὁ ἐπιστομικὸς βλέπει τῆς εἶνε πολὺ περιορισμένης. Θὰ ἀναγνίσθῃ, δηλαδὴ, ἡ κάθε εἰλικρινὴς ἐπιστομικὴ προσπάθεια ἀπὸ τὴ δύναμι τῆς Τυχρό-πασης Ἐπιστήμης, πὺν ἔχει μὴ τὰς ἐντέλεις ἀντίθετοι ἀπὸ τὴν τάσιν τῆς ἐντικειμενικῆς ἔρευνας.

Ἡ πληρὴ αὐτῆς οὐγκρονῆς κοινωνίας δὲν περιορίζεται πλέον, ὅπως πρὸ λίγων ἐτῶν, στὴν ἀπὸθεσ ορσιότητες μίας φανταστικῆς γνώσεως, ἡ στὴν ἀβλαβὲς ἀξιώσεις τοῦ ἐρασιτέχνη. Σήμερα ἡ μισοεπιστήμη δὲν εὐνοῖται, δουλεύει πάντοτε τῆς οὐτοπίας καὶ τὸν δόξασιν τὸν ἀναρρεπικὸν καὶ ἀποσυνθετικὸν τῆς κοινωνίας. Καὶ κατορθώνει νὰ ἐποικισθῇ τὸ κίτρος τῆς ἀληθινῆς ἐπιστομικῆς σκέψεως, μὲ τὸ ν' αὐτοαποσπᾷται σὺν ἀντιπρόσωπός τ' εἶ, ἀφ' οἱ πολλοὶ δὲν εἶνε σὲ θέσι νὰ διακρίνουν τὴν πραγματικὴν ἐπιστομὴν ἀπὸ τὴν μισοεπιστομὴν.

Κ' εἶσι πολλὰ μυαλά ἰσορροπία καὶ καλὰ χάνουν τὸ μῦθος. Κι' ἄλλα χάνονται γιὰ πάντα. Πρέπει, ὅμως, νὰ ὁμολογήσῃ ἀπὸ μίας ὁρμῆς, διὰ γιὰ τὴν ἀντίθεσιν τῆς δυναμικῆς τῆς μισοεπιστήμης τὰ κίρια αἰτία εἶνε, ἀπὸ τὴν μὴ μεριὰ ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστήμης, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ λειτουργία τοῦ γενικοῦ νόμου τοῦ καταμερισμοῦ. Ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς λόγους ἡ ἀπόκρισις τῆς ἀνώτερης Γνώσεως ἐπιτείνεται μόνον σ' εἶναι πολὺ μικρὸ ἀριθμὸ διαλεκτῶν ἀνθρώπων. Κι' αὐτὸ γίνεται τὸν καιρὸ ἀκριβῶς, πὺν μὴ ἀντίθετοι ἐξελίξι ἀνάπτει τὴν τάσιν νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἀμάθεια, κ' ἐπομένως γενικεύθηκε ἡ ἐπιθυμία τῆς μαθήσεως στὸν ἀνθρώπου ὅλων τῶν τάξεων, στὸν ὁποῖον διαταρᾶται ἡ καθημερινὴ τους πείρα τὴν ἀξία τῆς μαθήσεως.

Μὰ ὁδοὸς ποτε ἰσχυρὴ κ' ἂν εἶνε ἡ μόρφωσις σ' ὅλες τὰς τάξεις, ὅσο δικαιολογημένη κ' ἂν εἶνε, ἡ ὁρμὴ αὐτῇ θραύεται ἀπὸ τὸν σ' ἐμπόδια διαφόρων εἰδῶν. Καὶ τὸ μεγαλύτερον ἀπ' ὅλα εἶνε τὸ ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἐπιστομὴ δὲν μπορεῖ ν' ἀποκτηθῇ χωρὶς κατασκευὴν προσπάθειαν. Ἀλλὰ τὴν προσπάθειαν αὐτὴν, πὺν στὴν ἀρχὴ τῆς εἶνε καὶ ἀχρηστική, πὺν ὅσον ἔχουν τὰ ὅλκα καὶ τὰ ἥδικα μέσα, ἡ καὶ μὴ τὴν θέλῃσι, γιὰ νὰ τὴν καταπαισθῶν, καὶ στὴν περίστασι πὺν θὰ ὑποτεθῇ ὅτι μποροῦν νὰ κατανοήσουν καθαρὰ τὴν ἀνάγκη τῆς.

Τὸ σχολεῖο, κ' εἶναι διατελεῖ ὑπὸ τῆς καλύτερης συνθήκης, δὲν μπορεῖ νὰ χρησιμοποιῇ παρὰ σὺν ἀντιθέτῃ. Καὶ τὰ στοιχειώδη ἐφόδια τοῦ δὲν παρέχουν παρὰ μὴ μετρίωται τροφὴ στὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρώπου, τοῦ ἀπογοητευμένου συνεχῶς ἀπὸ τὴν ξηρότητα τῶν

πρώτων ἐπιστομικῶν ἀρχῶν κ' ἀπὸ τὰ πολλὰ περιορισμένα συμπεράσματα τῆς διδασκαλίας. Γιὰ τοῦτο πολλοὶ στρέφονται σιγὰ σιγὰ πρὸς τὰ εὐκόλα καὶ γεμάτα ὑποσχέσεις διαβάσματα. Καὶ μόνον τοὺς χιτίζουν ἀπ' αὐτὰ, κ' ἀπὸ τὴν ἐπίδρασι τοῦ περιβάλλοντος, κ' ἀπὸ τὰ πρακτικὰ μαθήματα τῆς ζωῆς, μὴ δισχέ τους μόρφωσι, πὺν δὲν εἶνε βέβαια οὕτε καλοδεμένη, οὕτε καλοδοῦ-λεμένη. Μὴ μόρφωσις χιτισμένη μὲ ὅλκα ἀπὸ παντοῦ καὶ κάθε εἶδους, ὅπου τὰ ὑγιή στοιχεῖα βρίσκονται ἀνακατεμένα μὲ τὰ ὑποπτα στοιχεῖα, ὅπου τὰ συμπεράσματα τῆς κριτικῆς σκέψεως παρεδύνονται μὲ τὰ παραστρατήματα τῆς φαντασίας, κ' ὅπου τέλος ἡ ἀντικειμενικὴ ἀλήθεια δὲν ἐξορκίζεται ἀπὸ τὰ καθρεφτισματα τῆς ἰδεολογίας τοῦ περιβάλλοντος.

Εἴσι ἡ τυχρόπασι μορφοῦσα μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ, ἀνάλογα μὲ τὸ περιβάλλον, τὸ αἰτομο καὶ τὴς συνθήκες, ὅλους τοὺς βαθμοὺς ἀπὸ τὴν κρητὴ ἀμάθεια ὡς μὴ καλὴ μέτρια παιδεία. Ἀλλὰ κ' εἶσι ἐξηγεῖται ἡ φυσικὴ δύναμι τῆς ἐξαπλώσεως τῆς μισοεπιστήμης, ἡ ὁποία εἶνε γιὰ τὸ πλῆθος πολὺ πὺν γοητευτικὴ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ἐπιστομὴν, γιὰ τὸν τροφοδοτεῖται μὲ κατηγορηματικές βραβωμένες, κ' ὅλη τὴν ἀνθεντία, πὺν ἀπονέμει σὺν αὐτὸ τῆς μὴ ἀσύγχρητη εὐκολία.

Στενοσυνδέεται, ὅμως, τὸ ζήτημα τῆς Μισοεπιστήμης μὲ τὸ ζήτημα τῆς χρησιμότητος τῆς ἐκλαϊκεύσεως τῶν ἐπιστομικῶν δεδομένων, γιὰ τὴν πραγματικὴν καὶ ἡ κυρία πηγὴ τῆς τυχρόπασης ἐπιστήμης εἶνε ἡ ἐκλαϊκευσι τῆς ἐπιστήμης, ἡ

ΑΛΒΕΡΤΟΥ ΝΤΥΡΕΡ.—Ἡ μελαγχολία [Χαλκογραφία]

ὁποία γεννιῶνται ἀπὸ τὴν ἀδυναμία νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ φυσικὴ ἐπιθυμία τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, πὺν θέλει ν' ἀποκτήσῃ μὴ μὴσιν ὅσο τὸ δυνατό πληρότερη.

Γι' αὐτὸ τὸ ἐκλαϊκευτικὸ βιβλίον, πὺν ἀποτελεῖ τὸ μόνον μέσο γιὰ τὸν μεγάλο κοινὸ ν' ἀποκτήσῃ τὴν μύθῃν, καλεῖται νὰ προσφέρῃ τις πὺν σπουδαῖες ὑπηρεσίες, χωρὶς νὰ πάσῃ ἀπὸ τὸ νὰ εἶνε ὁργανο, πὺν ὁποῖον ὁ χειρισμὸς χρειάζεται πολλὰ πολλὰ προσοχὴ καὶ λεπτότητα, γιὰ τὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα φανερότητα πολλὰς φορὲς ἀντίθετα σὲ πὺν ἀνεπιτήκειες προθέσεις.

Πηρὴ, λοιπὸν, τῆς μισοεπιστήμης εἶνε τὸ ἐκλαϊκευτικὸ βιβλίον. Κι' αἰτία τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ ἐκλαϊκευτικοῦ βιβλίου εἶνε τὸ ὅτι ὁ δρόμος, πὺν ὁδηγεῖ στὴν ἀληθινὴν ἐπιστομὴν, εἶνε μακρὸς καὶ δύσκολος, κ' ἐπομένως οἱ πολλοὶ δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀντικρίνουν τὸ καιρὸ ἴσα ἴσα πὺν γενικεύθηκε σχεδὸν σὲ ὅλους ἐντονὴ ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποκτήσουν ὅσο τὸ δυνατό πληρότερη μύθῃν.

Γιὰ τοὺς περισσοτέρους μισοεπιστομὴ σημαίνει μόρφωσις περιορισμένη, ἀσμπλήρωτη, ἀσυστηματοποιητὴ ἐπιτόλαια, ἀτέλεια, μέτρα.

Μὰ τὰ εὐκόλα παρατιθέμενα ἀόριστα αὐτὰ ἐπιθέτα, ὅσο κ' ἂν εἶνε πολλὰ, δὲν ἀποτελοῦν ὁρισμὸν.

Ἀλλοι, λέγοντας μισοεπιστομὴν, ἐννοοῦν μὴ μόρφωσις δογματικὴ, ἀδιὰλλακτικὴ ἐπιτελική. Καὶ πραγματικὰ τὴς περισσοτέρας φορὲς φαίνεται πὺν εἶνε αὐτὰ αὐτὰ. Γιατὶ ὅσο ὁ ἀληθινὸς ἐπιστομικὸς δείχνεται ἐπιτηρητικὸς καὶ πολὺ λίγο διατεθειμένος νὰ περιπλανηθῇ ἐξω ἀπὸ τὴς ἀντικειμενικῆς ἀντιλήψεως, τόσο ὁ μισοεπιστομικός φθέγγεται

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΜΕΣ' ΣΤ' ΑΣΗΜΕΝΙΟ ΤΟΥΤΟ ΦΩΣ

Μέσ' στ' ἀσημένιο τοῦτο φῶς,
ὅπου μὲ λούζει τώρα,
Σὺν μὴ κολῶνα ἀρχαίου βωμοῦ
κοντὰ σὲ τριανταφυλλιά,
Τί νᾶνε πὺν μ' ἐπλάναψε,
πὼς πῆρες τέτοια φῆρα,
Καρδιά, πὺν ἀκόμα σπαρταρᾷ,
καὶ ταξιδεύει στὰ παλιά.
Μὰ τί ποθεῖς γλυκύτατη,
ψυχὴ μου, μαυροφόρα,
Στὸν κρῶν χερσίων πὺν σὲ κλεῖ;
τρελὰ ἀνοήτικα φιλι;
Μὲ τόσες μαρὲς αὐλακίαι,
ἀπ' τοῦ καμμοῦ τὴν πόρτα,
Εἶνε πολὺ πὺν ὁρραίνεσαι,
τὴ νύχτ' αὖ τριανταφυλλιά!

Μ. ΑΠΟΥΛΙΑΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Θυμάσαι ποῦρθα μὴ βραδιά σιμά σου πικραμένος
καὶ σὺ γλυκὰ προσπάθεις ν' ἀνοίξῃς τὴν καρδιά μου
νὰ δῇς τί ἔχει καὶ θρηνητ'; Χλωμὸς σὺν πεινῶν
μὲ τὴ μορφή σου ἐκύτταξ' νὰ παῖζον τὰ δειρά μου
κ' ἐνόμικα πὺν εὐρηκα κοντὰ σου τὴν χαρὰ μου
σὺν στὸ πλευρὸ σου ἔφερα δεῖλὰ τὰ βήματά μου.

Σὺν οὐρανὸ σ' ἐθαμάμ'α, σὺν παραδείσῳ θύρα,
κ' ὅταν τὸ στόμα μου ἀνοίξῃς νὰ μὴ παρηγορήσῃ
μὴ φάνηκε πὺν μὴ ζωὴ θεία, καὶνούργια πῆρα,
κ' ὅταν στὰ λόγια μου ἐννοῶσα μὴ πόνον νὰ δακρύσῃ;
ἔπα πὺν θ' ἔδ' εὐτυχία μὴ μᾶται νὰ μὴ κλεισθῇ
τὴν ἴδια ἐκείνη τὴ στιγμή, πὺν μ' ἔστειλεν ἡ μοῖρα.

Καὶ σὺν σιμὴ σου ὁ πόθος μου μὴ ξαναφέρῃ πίσω
θὰ δῶ μ' ἀτελεῖται χερὰ. Κ' ἂν ἦδελα νὰ ζήσω,
χωρὶς τὸ χῶμα τ' ἀπλάζω μακριὰ νὰ μὴ σκεπᾶται
εἶνε γιὰ νᾶρθω εὐλαβικά στὰ πόδια σου νὰ ὀρθῶ,
ὅταν σιμὴ σου οἱ πόθοι μου μὴ ξαναφέρουν πίσω.

1925

Α. ΑΝΤΥΠΑΣ

σὺν ἀλάθευτος πάπας καὶ παιρονοδίνε μὲ τὸ ἀπὸ-
λυτο καὶ τὸ γενικὸ.

Καὶ ἀληθινὰ τὴν πὺν σαφερὴ καὶ χαρακτηριστικὴ μορφή τοῦ μισοεπιστομικοῦ, μποροῦν πὺν εὐκόλα νὰ τὴν συλλάβωμε στὰ πεδία τῶν ἰδεολογικῶν τοῦ συζητήσεων καὶ στὴν πολέμη τὸν γι' αὐτὲς.

Μὰ ἐπειδὴ ὁ κάθε ἀνθρώπος ἔχει μὴ φυσικὴ προδιάθεσι νὰ περπατᾷ τὴν ἀξία καὶ τὴν σημασία τοῦ δ' εἶρε καὶ τοῦτο τὸ ἀποδείχνη τόσο πὺν αὐθόρμητα, ὅσο εἶνε στοιχειώδη-εὐρα ἀντιγνωμὸν τὸ μόνον μέσο γιὰ τὸν μεγάλο κοινὸ ν' ἀποκτήσῃ τὴν μύθῃν, καλεῖται νὰ προσφέρῃ τις πὺν σπουδαῖες ὑπηρεσίες, χωρὶς νὰ πάσῃ ἀπὸ τὸ νὰ εἶνε ὁργανο, πὺν ὁποῖον ὁ χειρισμὸς χρειάζεται πολλὰ πολλὰ προσοχὴ καὶ λεπτότητα, γιὰ τὰ πρακτικὰ ἀποτελέσματα φανερότητα πολλὰς φορὲς ἀντίθετα σὲ πὺν ἀνεπιτήκειες προθέσεις.

Πηρὴ, λοιπὸν, τῆς μισοεπιστήμης εἶνε τὸ ἐκλαϊκευτικὸ βιβλίον. Κι' αἰτία τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ ἐκλαϊκευτικοῦ βιβλίου εἶνε τὸ ὅτι ὁ δρόμος, πὺν ὁδηγεῖ στὴν ἀληθινὴν ἐπιστομὴν, εἶνε μακρὸς καὶ δύσκολος, κ' ἐπομένως οἱ πολλοὶ δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀντικρίνουν τὸ καιρὸ ἴσα ἴσα πὺν γενικεύθηκε σχεδὸν σὲ ὅλους ἐντονὴ ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποκτήσουν ὅσο τὸ δυνατό πληρότερη μύθῃν.

Γιὰ τοὺς περισσοτέρους μισοεπιστομὴ σημαίνει μόρφωσις περιορισμένη, ἀσμπλήρωτη, ἀσυστηματοποιητὴ ἐπιτόλαια, ἀτέλεια, μέτρα.

Μὰ τὰ εὐκόλα παρατιθέμενα ἀόριστα αὐτὰ ἐπιθέτα, ὅσο κ' ἂν εἶνε πολλὰ, δὲν ἀποτελοῦν ὁρισμὸν.

Ἀλλοι, λέγοντας μισοεπιστομὴν, ἐννοοῦν μὴ μόρφωσις δογματικὴ, ἀδιὰλλακτικὴ ἐπιτελική. Καὶ πραγματικὰ τὴς περισσοτέρας φορὲς φαίνεται πὺν εἶνε αὐτὰ αὐτὰ. Γιατὶ ὅσο ὁ ἀληθινὸς ἐπιστομικός δείχνεται ἐπιτηρητικὸς καὶ πολὺ λίγο διατεθειμένος νὰ περιπλανηθῇ ἐξω ἀπὸ τὴς ἀντικειμενικῆς ἀντιλήψεως, τόσο ὁ μισοεπιστομικός φθέγγεται

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΑΜΑΣ

ΜΕΡΙΚΑΙ ΑΚΤΙΝΕΣ ΦΩΤΟΣ ΕΙΣ ΕΝΑ ΚΟΣΜΟΝ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΣΚΟΤΕΙΝΟΝ ΚΑΙ ΑΔΙΑΠΕΡΑΣΤΟΝ

ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ Η ΜΕΤΑΨΥΧΙΚΗ ΕΙΣ ΟΛΙΓΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

[ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΙ ΤΟΥ ΠΑΥΚΡΟΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΕ RENE'S UDRE: "ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ ΜΕΤΑΨΥΧΙΚΗΝ,]

Ο Πνευματισμός

Διὰ τὸ πὺν κοινὸν Μεταψυχικὴ καὶ Πνευματισμὸς συγγενεῖται σιγῶς καὶ δὲν χαράσσεται κανένα ὅριον μεταξὺ τῶν, ἐνὸς ἀπὸ ἐπιστομικῆς τοῦλάχιστον ἀπόψεως τὰς χωρίζει χάσμα μέγα. Ἡ Μεταψυχικὴ εἶνε ἐπιστομὴ ἔχουσα ὡς ἀντικείμενον τὴν σπουδὴν μερικῶν δυνάμεων τοῦ αἰτομοῦ πνεύματος ὅτι φυσικῶν ἀναφορικῶς μὲ τὴν ὁρσὴν τοῦ τῆς ἐκτενέτητον ἡ ἀνενεῖθητον, εἶνε σχετικὰς μὲ τὰ ἄλλα πνεύματα εἶνε μὴ τὴν ἴλην. Ὁ Πνευματισμὸς εἶνε θερηκία θεμελιωμένη εἰς μίαν ψευδὴ ἢ τοῦλάχιστον μὴ δικαιολογημένην ἐρημνίαν μερικῶν μεταψυχικῶν γεννητόνων.

Ὅσοι οὖν αἱ θερηκεῖαι καὶ ὁ Πνευματισμὸς κηρύττει τὴν ἐπιβίωσιν τῆς ψυχῆς, καὶ ἡ ποσοτικὴ τὸν συνιστάει εἰς δύο δόγματα: τὴν ἐπικονομίαν μὲ τὸν νεκρὸς καὶ τὴν μετενοσκόπουσιν. Τὰ θεωρεῖ ὡς ἄληθινὰς περαιοματικὰς ἀποδείξεις, δὲν θὰ ἦτον ὅμως ἀνοήτως νὰ ἀποδείξωμεν πρῶτον δι' ὁλῶν πὺν ἐξελίξιν ὑπὸ τῆς πνευματισμοῦ ἀπὸ τῆς γενέσεως τοῦ. Ἡ κριτικὴ ἡ γεννημένη ἀπὸ τοῦ 1880 ἀπὸ τὰ σπάνια ἐπιστομικὰ πνεύματα, τὰ ὁποῖα ἐδημο-οῖον τὴν Μεταψυχικὴν, ἐπεχέουσιν τοὺς νοήμονας πνευματιστὰς νὰ ἐγκαταλείψουν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὅσας δογματικὰς καὶ νὰ δεχθῶν τὴν ἀντι-στικὴν (antipus λατιν. ψυχῇ) ἀπομνί, τοῦτέστιν νὰ σχετίζονται μὲ τὰ μνῆσιν μὴ μέρους τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα ἀπεδίδον πρὸς εἰς τὰ πνεύματα. Ὁρμίζον νὰ δέχονται ὡς λόγους πέραν τοῦ τάρου πᾶν δι' ἐξήρηστο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ μνῆσιν (καὶ τὰ τρία ἐτάρα τῶν πνευματιστῶν ἐνδύονται ἀκόμη εἰς αὐτὸ τὸ στόμα) ἔπειτα δέχθησαν, δι' ἡδύνατον νὰ ὑπάρχῃ μία συνθεσις μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ μνῆσιν, χωρὶς ὅμως νὰ δοκιμάσουν νὰ διαλύ-σων τὴν ἀντίθεσιν, ἡ ὁποία γεννᾷται ἀπὸ τὴν ἴδαν αὐτῆς τῆς καταρῆς ἐνός σώματος ἀπὸ δύο πνεύματα. Τέλος ἀνεγνώρισαν, καὶ τὰ πνεύματα μπορεῖ νὰ μὴ χρησιμοποιῶν δια τίποτε κατὰ τὰς ἐπικονομίας τοῦ μνῆσιν, οὕτε ἀόλη καὶ αὐτὰ τὰ κατώτερα πνεύματα τὰ τρόπον τινὰ καταγράφου. Ἐνας φαινομένης πνευματιστῆς, ὁποῖος ὁ Gely, ἐρῆσας μέχρι τοῦ ση-μείου νὰ εἴπῃ, δι' τὰ ἐνδὲα δέκατα τῶν ἐπικονομιῶν εἶνε ἀπαιτήσια, καὶ δι' καὶ αὐτὸ τὸ δέκατον πὺν μνῆν δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ προσφέρῃ κανένα κριτή-ριον, εἰς τρόπον ὥστε καλὰ διαγέγνηται ἀπὸ τὸ ὕπερ-πέραν πρὸς τὴν θεωρητικὴν ὑποκρίν. Ἐπιστέουν, δι' δύνανται νὰ ἀναγνωσθῇ νοερώς ἡ σκέψις μεσ' ἐξ ὧν, ἀλλ' ὅταν ὑπῆρχε διορατικότης, τοῦτέστιν μὴ μὴ μνῆσιν ἀπεκάλυπτε καὶ τὴν, τὸ ὁποῖον κανεὶς γύρω τὸν δὲν ἐγνώριζε καὶ πρὸ πάντων πράγματι ἀφορῶντα τὸ μέλλον, ἦσαν πεισιμῶνι, οἱ δὲ αὐτὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προέχονται παρὰ ἀπὸ τὸ ὕπερπέραν.

Σήμερον οἱ πνευματισταὶ ἐρῆσθησαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἀναγνωρίσουν ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, δι' ἡ κριτικαὶ στήσια, ἡ ἐπικονομία, ὁρμίζονται νὰ ἀνακηθῶν καὶ λαβῶν χάσαν σχετικὰ φαινόμενα, χωρὶς τὴν παρεμβολὴν τῶν νεκρῶν, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος, δι' τὸ πνευματιστικὸν φαινόμενον εἶνε πάντοτε μεμύ-μῶν μὴ ἀνιμωμον, τοῦτέστι μὲ στοιχεῖα δανεισμένα ἀπὸ τὸ ὕποσυνείδητον τῶν ζώντων.

Ἡ ψὴ φιλικὸν ἐπὶ μερικῶν κατηγοριῶν φαινο-μένων, ἐντός τῶν ὁποίων ἔχουν ὁρμωθῇ καὶ τὰ ὁποῖα διακηρύττουν ἀνεξήγητα διὰ τῆς μεταψυχικῆς θεωρίας ἡ στηρίζονται πολυμῶς ἐπὶ τοῦ ἀνιμωμοῦ, δι' ἀποδείξεις τὸν πνευματισμὸν, χωρὶς νὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἀποδοῦν εἰς καθένα τὸ μεριδῖον, πὺν τὸ ἀνέκη. Οἱ πνευματισταὶ δὲ, τοὺς ὁποῖους δὲν τυφλῶνται ὁ φανταστικὸς καὶ οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπαρκὴ ἐπιστομικὴν μόρφωσιν, ἔχουν παρατηρῇ νὰ ἀντικρίνουν σὴ φαινομένη ἀποδείξεις διὰ τὴν πίστιν τῶν. Γνωρίζουν, δι' οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν θὰ γίνωνται δεκτοὶ ὡς ἀποδείξεις ὑπὸ τῆς ἐννοίας, πὺν ἔχουν αἱ ἀδραματικὰ πιθανότητες τῆς φύσεως ὅπως λέγει ὁ William James. Ὅσοι ὁ Meyers καὶ ὁ Gely, ἐρητοῦν τὸ ἀδρῶν πείσεις, ἀναγκάζουν δι' ἑνα μεταψυχικὸν σύστημα οὐκοῦτον ἐντεῖθεν ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐπι-στήσιας ἐκτός τῆς Μεταψυχικῆς καὶ ἐντεῖθεν ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὰ ἥδικα ἀξιώματα. Οὕτω ὁ λεγόμενος «ἐπι-σημνοκὸς» πνευματισμὸς ὁ ἐγκανισαθεῖς ἀπὸ τὸν Ντελόν, φαίνεται χροσκοπήσας καὶ δὲν μνῆν πλῆθος σημῆσεων διὰ τὴν μᾶζαν τῶν ἀπαθῶν παρὰ ὁ ἀρχαῖος πνεύματος καὶ ἐρῆσθησαν ἐκτενέτητον εἰς τὸν κῆνον νὰ καταληφθῇ ἀπὸ χαμηλὰ καὶ ἐντελὴ πνεύ-ματα τὰ ὁποῖα ἀρῶνται πάντοτε νὰ παῖζον φάρους εἰς τὸς ζῶντες. Ὁ Allan Kardec παραγγέλλει εἰς τὰ μνῆσιν νὰ διαγῶν ζῶν ἄνθρωποι καὶ ἀξιοπερῇ, διὰ κατὰ τὴν ὑπόνοιαν τῶν. Ἐκαστον μνῆσιν ἄλλως τε κατὰ ἑνα πνεῦμα, πὺν τοῦ χρησιμοποιεῖ ὡς προ-πατήρ, ἑνα ὁρμῶν, ἑνα ἐλεγχόμεν, οὕτως εἴπῃν, τὸ ὁποῖον ὁ ὅλος εἶνε ἀκριβῶς νὰ κῆν αὐτὸ τὰ ἀντι-νομικὰ καθήκοντα, δηλαδὴ νὰ ἀπομακρύνῃ τὰ χροῖα πνεύματα, πὺν θέλουν νὰ κάνουν φάρους. Ὁ ὁρμῶν αὐτὸς ἀπαγορεύεται ἐπὶ τῶν πηρῶν καὶ ζῆφί τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους εἰς τὸ ὕπερπέραν, ὅπου οὐτοῖς τῶν ἀρχαῖων τῶν, ὅπως γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς καὶ νὰ τοὺς θέτῃ ἐς ἐπικονομίαν μὲ τὰς ἀπορῆσεις ὑπάρχεις, πὺν ἕκαστος ἀρῶνται εἰδὼ κάτω.

Εἰς τὸ ὕπερπέραν τὸ πνεῦμα, κατὰ τοὺς πνευμα-τιστὰς, ἀρχίζει νὰ ἐξελίσσεται, ἰδίως διὰ τῆς μετα-πλάσεως διὰ τὰ ἀμωρῆματα, τὰ ὁποῖα δέσπορας εἰς τῆς ψῆς. Ἐπειτα ἐπαρῆσθαι νὰ ἀνακαρῶν, διὰ νὰ ἐξελίσσῃ ἀκόμη περαιοτέρη. Εἰς τὴν πῆν τὸν ὅλος αὐτῆς ζῶν ἄνθρωπος τὸ πᾶν εἰς τῆς προηγουμένης διὰ τῆς ψῆς ἰδέας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ τῆς ἐπικονομίας ἐνδοσκοπῶν τελεοποιεῖται μὲ τῆς ψῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ κριτῆς ἄξιον νὰ μὴ σφῆθῃ πλῆον ἑνα ἐνδομῶ ἀδρῶν καὶ νὰ μὴ τῆς ἄνθρωπος πνευματικὴν μακαριστήτα.

ΑΛΒΕΡΤΟΣ ΝΤΥΡΕΡ

Αυτοπροσωπογραφία
[Πινακοθήκη Μονάχου]

Όπως μερικά ονόματα ζωγράφων, του Ραφαήλου, του Λεονάρδου ντ' Βίντσι, του Μιχαήλ Άγγέλου κ. ά., ένθυμίζουν μίαν ολόκληρον εποχήν της τέχνης, ούτω και μερικά άλλα ονόματα ένθυμίζουν ένα έθνος ολόκληρον, μίαν φυλήν, τόν πολιτισμόν της και τήν φυσιογνωμίαν.

Τοιοῦτος είναι ο Άλβέρτος Ντύρερ, ένσαρκώνων εἰς τὸ πρόσωπόν του ὅλην τὴν σοβαρὰν καὶ σκεπτικὴν φυλὴν τοῦ Βορρά, τὴν θερηκόληπτον καὶ αὐστηράν, χωρὶς νὰ ἀπεχθάνεται τὰς γηϊνούς ἀπολαύσεις, ἄλλοτε ὀνειροπόλον καὶ ἄλλοτε περὶ ἀκόλουθον τῆς ἐπιστήμης, συνυφασμένην μετὰ τὸ ἰδεώδες τῆς τέχνης καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Ντύρερ, καλλιτέχνης ἐκ τῶν μᾶλλον προικισμένων τῆς φύσεως, ὑπῆρξε ἕνα γενικὸν πνεῦμα. Ζωγράφος, χαράκτης, εἰκονογράφος, σχεδιαστής καλλιτεχνημάτων διὰ τὴν χρυσοχοίαν καὶ χαλκογραφίαν, δύο κλάδους τῆς βιοτεχνίας πολὺ ἐκτιμημένους κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐδημιούργησε μίαν σειρὰν ἀριστουργημάτων εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς τέχνης καὶ τὸ ὄνομά του συνεδέθη μετὰ τὴν Γερμανικὴν Ἀναγέννησιν.

Ἡ γενέθλιος πόλις του ἦτο ἡ Νυρεμβέργη, ἡ Φλωρεντία τοῦ Βορρά, πόλις πλουσία καὶ ἀκμαία κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, μετὰ μίαν ἀνθησίν πνεύματος καὶ πλούτου, μετὰ μίαν δημοκρατικὴν καὶ ἀνεξάρτητον διοίκησιν προασπιζομένην ἀπὸ τὰ φρούριά της μετὰ τὰς τριακόσιας τηλεβόλας τῶν. Ἦτο τὸ ἄξιον πλαίσιον διὰ μίαν μεγαλοφυΐαν, καὶ ἡ μεγαλοφυΐα ἐκείνη ὑπῆρξεν ὁ Άλβέρτος Ντύρερ. Ἐγεννήθη τὸ 1471 καὶ ὁ

Προσωπογραφία νεαρῆς γυναικὸς
[Βασιλικὴ Στοά (Βερολίνου)]

πατὴρ του ἦτο ὁ χρυσοχόος Άλμπρεχτ Ντύρερ ἀπὸ τοὺς προύχοντας τοῦ τόπου, διότι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χρυσοχοῦ, μετέχον πολὺ τῆς καλλιτεχνίας, ἐθεωρεῖτο εὐγενές.

Ἐν τούτοις ὁ πλοῦτος δὲν παρηκολούθει τὸν Νυρεμβέργιον, ἀλλὰ οὐγγρικῆς καταγωγῆς, χρυσοχόον, αὐτὸ ὅμως δὲν ἦτο αἰτία νὰ παραμελῇ τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του, καὶ ὁ νεαρὸς Άλβέρτος ἔλαβεν ἐκλεκτὴν καὶ ἐπιμελημένην ἀνατροφὴν καὶ μετ' αὐτῆς καὶ τὰς πρώτας γνώσεις τῆς τέχνης, τῆς χρυσοχοικῆς καὶ χαρκτηκῆς. Εἰς τὴν πινακοθήκην τῶν Οὐφίτσι τῆς Φλωρεντίας διασώζεται μία εἰκὼν τοῦ πατρὸς τοῦ Ντύρερ, ἔργον τοῦ υἱοῦ του. Καὶ ὁ εὐνῶμων υἱὸς ἐξετέλεσε καὶ ἄλλας προσωπογραφίας του.

Ὁ Άλβέρτος ἔδειξε πρόωρον ἐπίδοσιν εἰς τὴν τέχνην. Μαρτυρίαν αὐτοῦ ἔχομεν μίαν αὐτοπροσωπογραφίαν του εἰς ἡλικίαν δέκα τριῶν ἐτῶν, γεμάτην ἀλήθειαν, μετὰ σχεδὸν ἀψογον, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἐκφράσιν καὶ σκέψιν. Τὸ σχεδιασμά αὐτὸ, ἕνα ἀπὸ τὰ πρώτα ἔργα τῆς χαρκτηκῆς τοῦ Ντύρερ, σώζεται εἰς τὴν Συλλογὴν Άλμπερτίνο τῆς Βιέννης.

Ἡ σκέψις ὅμως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ντύρερ ἐφέρετο περισσότερον πρὸς τὴν τέχνην παρὰ τὴν χρυσοχοίαν. Ὁ πατὴρ του τὸν ἐχωρίσθη ὅχι μετὰ ὀλίγην λύπην, ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τὸ ἐργαστήριόν του καὶ τὸν ἐτοποθέτησε διὰ νὰ μαθητεύσῃ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Μιχαήλ Βόλγκεμυτ, ἑνὸς ζωγράφου ἀρεκτὰ γνωστοῦ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ὁ Ντύρερ ταχέως ὑπερέβη τοὺς

Προσωπογραφία Ἱερωνύμου Χολτςχουέρ
[Μουσεῖον Βερολίνου]

συμμαθητὰς του καὶ μετὰ τέσσαρα ἔτη ἐξετέλεσε μετὰ ἄλλων καὶ τὴν θαυμαστὴν προσωπογραφίαν τοῦ πατρὸς του, τῆς Πινακοθήκης τῶν Οὐφίτσι, περὶ τῆς ὁποίας ἐγράψαμεν ἀνωτέρω. Εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τῆς προσωπογραφίας αὐτῆς ἐζωγράφισε καὶ τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας του, μίαν θύραν ἀνοικτὴν καὶ ἕνα κριόν.

Μετ' ὀλίγον ἀνεχώρησε εἰς ἕνα ταξίδιον διδασκαλίας ὅπως ἐγίνετο τότε. Ἐπεσκέφθη τὴν Κρακοβίαν, τὸ Κολμάρ καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφόν του μεγάλου Γερμανοῦ ζωγράφου Σονγκάουερ ἔμαθε ὅλα τὰ μυστήρια τῆς χαρκτηκῆς καὶ χαλκογραφίας. Κατόπιν ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλβετικὴν Βασιλείαν, ὅπου ἐξετέλεσε σειρὰν ξυλογραφῶν θερησκευτικῶν ὑποθέσεων διὰ τὰς περιφημοὺς ἐκδόσεις τοῦ Κίσελερ, καὶ μετὰ τὴν Ἑλβετίαν, ἐπιστρέφων εἰς τὴν πατρίδα του, διήλθε διὰ τοῦ Στρασβούργου.

Εἰς τὴν πατρίδα του ἐπιστρέψας, ἐνυμφεύθη τὴν Ἀγνήν, θυγατέρα τοῦ Χάινς Φράϋ, ἑνὸς τῶν γνωστοτέρων βιομητάνων καὶ μηχανικῶν τῆς πόλεως. Ἄλλαι ἀπὸ τὰς βιογραφίας του παρισιάνουν τὴν σύζυγον τοῦ Ντύρερ ὡραίαν, εὐσεβὴ καὶ ἐντιμόν, ἄλλαι φιλόνοκον, φιλοκατήγορον καὶ φιλάγγυρον. Εἰς τὰ ἀπομνημονεύματά του ὅμως ὁ Ντύρερ οὐδὲν ἀναφέρει εἰμὴ μόνον ὅτι ἐκ τοῦ γάμου του δὲν ἀπέκτησε τέκνα.

Ὁ Ντύρερ ἐδέχετο πολλὰς παραγγελίας ἰδίως θερησκευτικῶν θεμάτων εἰς τὸ ἐργαστήριόν του τῆς Νυρεμβέργης. Εἶχε πολλοὺς μαθητὰς καὶ

Ἐλισάβετ Τουσέ
[Βασιλικὴ Στοά (Κάσσελ)]

μεταξὺ αὐτῶν καὶ βοηθοὺς ὅπως ἦτο ἡ συνήθεια τοῦ καιροῦ.

Μέχρι σήμερον σώζονται μόλις 40 ἔργα ζωγραφικῆς τὰ ὁποῖα μᾶς δίδουν μίαν ἰδέαν τοῦ μεγάλου ζωγράφου. Ἀπὸ τὰς χαλκογραφίας του σώζονται σχεδὸν ὅλαι, ὅπως καὶ αἱ ξυλογραφίαι του. Ἐπίσης συζητοῦνται πολλὰ προσχεδιάσματα ἰχνογραφικὰ τῶν ἔργων του.

Τὰ καλύτερα τῶν χαρκτηκῶν ἔργων του εἶναι τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ζωὴ τῆς Παρθένου, ὁ Ἰππότης καὶ ὁ Θάνατος, ἡ Μελαγχολία καὶ ὁ Ἅγιος Ἰερώνυμος. Εἰς τὰ σωθέντα προσχεδιάσματά του εἶναι θαυμαστὴ ἡ πρωτοτυπία τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἰδίως ἡ βαθεῖα μελέτη τῆς φύσεως, μία ἀσφαλὴς γνώσις τῆς γραμμῆς καὶ μία βαθύτης σκέψης ὅχι κοινῇ.

Ὁ θάνατος ἐνέκρωσεν ὀλίγον πρόωρος τὸ θαυματουργὸν χεῖρ τοῦ Ντύρερ. Μόλις ἐξηκοντοῦτης ἀπέθανε τὸ 1528 καὶ ἐσβήσε μία καλὴ, εὐσεβὴς καὶ ἐντιμὸς ζωὴ, ἀφωσιωμένη εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ γεμάτη ἀριστουργήματα.

Ὁ θάνατός του ἔκαμε ὅπως φαίνεται μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν διανοούμενον κόσμον τῆς ἐποχῆς του. Καὶ ὁ Πατρίκιος Πιρκχάιμερ, παιδικὸς του φίλος, γείτων καὶ θαυμαστής του, μὴ προφθάσας νὰ ἰδῇ τὸν ἐνδοξον φίλον του θνήσκοντα, συνέθεσεν ἐλεγείον διὰ τὸν θάνατόν του καὶ ἔγραψε τὸ ἐπιτάφιόν του λατινικὰ κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς ἐποχῆς, χαράξεν εἰς τὴν χαλκὴν πλάκα τοῦ τάφου του ἔξωθεν τῆς Νυρεμβέργης τὴν ὁποίαν ἐδόξασεν.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ γέρων τῆς Ἀμβέρσας
[Πινακοθήκη Ἀλμπερτίνα (Βιέννη)]